

ЛЬВІВСЬКИЙ НАУКОВИЙ ФОРУМ

МАТЕРІАЛИ

XII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ НАУКИ ТА ОСВІТИ

29-30 серпня 2024 року

УДК 005
ББК 94.3(0)

Актуальні проблеми сучасної науки та освіти: матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції м. Львів, 29-30 серпня 2024 року. – Львів : Львівський науковий форум, 2024. – 75 с.

У даному збірнику представлені тези доповідей учасників XII Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми сучасної науки та освіти», організованої Львівським науковим форумом. Висвітлюються Актуальні проблеми сучасної науки та освіти на сучасному етапі становлення, розглядаються сучасні наукові дискусії різних наукових напрямів.

Збірник призначений для студентів, здобувачів наукових ступенів, науковців та практиків.

Всі матеріали представлені в авторській редакції. За повноту та цілісність яких автори безпосередньо несуть відповідальність.

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА

Загурський Олександр Богданович,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри права та публічного управління,

ЗВО «Університет Короля Данила»,

Мельничук Василь Іванович,

доктор філософії,

доцент викладач кафедри права та публічного управління,

ЗВО «Університет Короля Данила»

ГЕОПОЛІТИЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

XXI століття не тільки не зменшило значення впливу просторових факторів на політичні процеси, а й виявило нові поля конкуренції на фізичній карті світу. Значення географічного простору та суспільних уявлень про нього в наш час важко переоцінити. Зв'язки між географією і політикою почали науково досліджувати в сучасному ключі в середині XIX ст. Це було пов'язано з поширенням промислової революції, розвитком сучасних національних держав і динамічним розвитком природничих і соціальних наук. Геополітика, яка шукає зв'язки між географічним простором і політичними подіями та процесами, стала важливою складовою формування національної свідомості, а також важливим інструментом визначення інтересів і постановки цілей для країн із наддержавними амбіціями.

У зв'язку з цим, І. Е. Котулас та В. Пуштай зазначають про те, що «повномасштабне російське вторгнення в Україну кваліфікують як порушення норм міжнародного права та принципів міжнародного порядку, що стало найсерйознішим викликом європейській стабільності та безпеці з 1945 р. Це прояв російського ревізіонізму та злочин агресії відповідно до міжнародного кримінального права, оскільки така поведінка порушує фундаментальні принципи Статуту ООН. Наслідки російського вторгнення в Україну 2022 р. є значними для системи міжнародної безпеки і ще не проявилися вповні, проте перші висновки очевидні вже зараз. Найперше – західні держави єдині в сприйнятті РФ як ревізіоністської держави. Вторгнення РФ в Україну та вчинення воєнних злочинів проти українців є виявом її імперської політики, продовженням радянського імперіалізму» [1].

У разі впливу на національну свідомість геополітика була привабливою навіть під час холодної війни, особливо в Латинській Америці. Коли справа доходить до формування супердержавних амбіцій, це залишається актуальним і донині. Геополітика як метод дослідження та спосіб мислення про міжнародну політику відновила свою популярність у 1970-х роках. Після закінчення холодної війни вона переживає справжній ренесанс, особливо в країнах, які мають статус наддержави або претендують на цей статус.

Геополітичний фактор грає надзвичайно важливу роль у боротьбі за ресурси. У літературі немає єдиного і одноставно загальноприйнятого визначення геополітики як

поняття, але в найзагальнішому сенсі, поняття геополітики, з одного боку, вказує на вивчення реальних процесів в світі і практичні дії людей, з іншого – самі ці процеси і дії.

З огляду на те, що в сучасному геополітичному контексті, акцент робиться не тільки на військову силу, а й з точки зору економічної, наявність ресурсів стає однією з основних цілей і провідною силою політики національної безпеки, і, отже, є основним фактором міжнародної безпеки. Зростаюче населення і обмежені ресурси, з іншого боку, відносяться до логічного висновку, що боротьба за ресурси, ймовірно, стане нескінченною, глобальною війною за ресурси.

Вона має потенціал для розвитку постійного глобального конфлікту щодо доступу та постачання життєво важливих сировинних матеріалів. Це призводить до серйозної загрози, що виходить від боротьби за міжнародну безпеку, яка розглядається як стан зовнішніх зв'язків, що беруть участь в міжнародних зв'язках сторін, які не становлять загрози для існування окремих країн і міжнародної спільноти. І як геополітичні чинники є об'єктивною основою міжнародних політичних і економічних відносин, їх вирішальний вплив на формування взаємозв'язків і взаємозалежностей між різними центрами і регіонами енергії в світі, а також боротьба за ресурси повинні бути розглянуті.

«Поza межами кордонів України вторгнення Росії до сусідньої країни призвело до часткового перегляду світового порядку, зокрема до формування нових блоків, яких не було з часів холодної війни. Війна загострила конфлікти та протистояння, а також існуючу глобальну тенденцію до об'єднання країн у блоки з центрами у Вашингтоні та Пекіні. На думку Ж. Бореля, «ми перейшли до неупорядкованого багатопольярного світу, де все є зброєю: енергія, дані, інфраструктура, міграція». Геополітика – це життєво важливе слово, все є геополітикою» [2].

«Держава, як суверенна територіальна одиниця, що працює на політичні, економічні, соціальні та оборонні інтереси своїх громадян, формує свій простір безпеки, який безпосередньо на власній території (земля, море, повітря), а також інші визначені простори, визначені як області: діяльність, вплив, інтереси, обов'язки та військові дії» [3].

Ці простори сконцентровані в контексті членства країни в міжнародних структурах, а також на міжнародній арені в різних її аспектах, в тому числі в галузі національної безпеки, в тому числі у сфері оборони. Вищенаведені питання у світлі дій держави щодо міжнародної та внутрішньої безпеки включені до стратегії національної безпеки, припущень щодо реалізації зовнішньої політики нашої держави та інших документів.

«В той же час, очевидним є те, що формування державної безпеки не може обмежуватися своєю власною територією, і, таким чином, дії на основі внутрішньої політики та просторової політики, але і повинні бути застосовані у зовнішньому вимірі – міжнародні» [4].

На думку Жоржа Мінка, «Путін зробив значний внесок в оновлення геополітики на основі історичного ревізіонізму *nolens volens* (лат. «хоч-не-хоч»), легітимізуючи російський неоімперіалізм майже від початку свого президентства і під час тривалої окупації східних територій України, з особливою інтенсивністю посилюючи псевдоісторичний геополітичний наратив під час повномасштабної війни проти України. Цікавою тут є певна спорідненість наративу Путіна з його імперіалістичними попередниками, якими були Сталін та Гітлер. Під прикриттям наративу про походження російськості виникає довільне ставлення до кордонів та розширення життєвого простору» [5].

Таким чином, це впливає з самого характеру загроз національній безпеці, а також специфіки характеру цих загроз, суті конфліктів, кризи і, як наслідок, необхідності вирішення проблем на основі глобального і регіонального рівня в рамках міжнародних відносин. До того ж, це також відноситься і до створення умов для реагування на явища і події в просторі, що складають середовище кожної країни (регіональний вимір), який також має прямий або опосередкований вплив на безпеку країни.

Очевидним є факт, що війна РФ з Україною є *критичною подією* для міжнародної безпеки західних держав, особливо європейських – це вимагає ефективних заходів з підтримки захисту суверенітету й територіальної цілісності України. Стратегічним завданням для України в сфері забезпечення геополітичних інтересів – забезпечення геополітичної безпеки України, відновлення її територіальної цілісності, її сталий економічний та демократичне розвиток, як наслідок, істотний внесок у розвиток, стабільність та безпеку країн-союзників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Kotoulas I. E., Pusztai W. Geopolitics of the War in Ukraine. Foreign Affairs Institute, June 2022. URL: <https://euagenda.eu/upload/publications/geopolitics-of-the-war-in-ukraine-final.pdf>. (дата звернення: 29.08.2024).
2. Як вторгнення Росії в Україну змінило світову геополітику. URL: <https://www.kyivpost.com/uk/post/13381>. (дата звернення: 29.08.2024).
3. Aktualizacja Raportu o stanie zagospodarowania przestrzennego kraju, Wydawnictwo PAN. Warszawa, 2002. 180 s.
4. Bauwens W. Clesse A., Knudsen O., Small States and the Security Challenge in the New Europe, Brassey's. London, 1996. 214 p.
5. Протистояння з Росією мало один результат: українська нація консолідувалася і більше не може піддаватися спробам знищити українську ідентичність. URL: <https://uamoderna.com/backward/zhorzh-mink-protystoyannya-z-rosiyeyu-malo-odyn-rezultat-ukrayinska-nacziya-konsolidovalasya-i-bilshe-ne-mozhe-piddavatysya-sprobam-znyshhyty-ukrayinsku-identychnist>. (дата звернення: 29.08.2024).